

Pum cam tuag at fod yn llyfrgell neu amgueddfa sy'n arbed ynni

Mae ynni yn un rhan o'ch cyllideb ble gallech chi wneud tipyn o arbedion hawdd, ond arwyddocaol. Bydd ein cynllun pum-cam yn eich tywys trwy'r dewisiadau sydd ar gael i'ch helpu chi i leihau ynni ac arbed arian.

1: Deall eich costau ynni

Byddwch chi'n gwybod o edrych ar eich bil ynni ei fod yn cynnwys dau brif fath o gostau: costau ynni a chostau nad ydynt yn gostau ynni – a bydd angen i chi fynd i'r afael â'r ddau er mwyn i chi gael gostyngiad sylweddol yn eich bil cyfan.

Mae eich costau ynni yn cael eu pennu ar sail pris cyfanwerthu trydan. Ond gallwch chi leihau'r gost hon drwy fod yn glyfar o ran sut a phryd byddwch chi'n defnyddio ynni, a thrwy addysgu aelodau staff ynglŷn â phwysigrwydd effeithlonrwydd ynni.

Mae eich costau nad ydynt yn gostau ynni, sef y rhan fwyaf o'ch bil fel rheol, yn talu am bethau fel eich defnydd o'r grid a datgarboneiddio cyflenwad trydan y Deyrnas Unedig. Y newyddion da ydy y gallwn ni'ch helpu chi i leihau'r rhain gydag ambell i newid syml yn y ffordd rydych chi'n rheoli'ch ynni – a'ch helpu chi i esbonio'r cymhlethdodau sydd ynghlwm â rheoli costau nad ydynt yn gysylltiedig ag ynni i reolwr y gyllideb (gweler y [daflen syml](#) hon sy'n egluro costau nad ydynt yn gostau ynni).

2: Canfod unrhyw newidiadau sy'n arbed ynni y gallwch eu gwneud

Er mwyn lleihau eich costau ynni, mae angen i chi edrych ar y ffordd rydych chi'n defnyddio trydan ar draws eich adeiladau. Dechreuwch drwy ddefnyddio unrhyw systemau presennol i'w llawn gapasiti. Os ydy eich system rheoli adeiladau yn eich galluogi i osod ardaloedd ac amseroedd penodol ar gyfer gwresogi (gan ystyried unrhyw gyfyngiadau sydd ynghlwm â storio arteffactau), gwnewch yn siŵr eich bod yn gwneud hynny. Hefyd: ydy'r thermostatau wedi eu lleoli yn y manau cywir? Gallai gormod o heulwen neu aer oer gael effaith wael ar y ffordd y mae'r rhain yn gweithio.

Gyda'n hoffer awdit a monitro byw, gallwch chi ddeall yn well sut rydych chi'n defnyddio ynni, canfod cyfleoedd i wneud arbedion a chadw golwg ar berfformiad. Mae [PowerReport](#), ein datrysiad cyflym sy'n gweithio o bell, yn rhoi'r trosolwg cyflymaf i chi o'ch holl safleoedd gydag ychydig iawn o amharu ar bethau. I Goleg Technoleg Gogledd Ddwyrain Surrey (NESCOT), roedd yr arbedion hyn yn £29,000 y flwyddyn. Neu mae gennym ni [PowerNow](#), datrysiad manwl â dangosfwrdd digidol sy'n rhoi mewnwelediad i chi yn fyw ar ddefnydd ynni mewn asedau ynni unigol, i'ch helpu chi i wneud gwelliannau parhaus o ran effeithlonrwydd.

Ydych chi wedi gwyllo ein gweminarau am ddim sy'n rhoi cynghorion defnyddiol ar gyfer arbed ynni?

3: Gwneud y gorau o'r gefnogaeth sydd ar gael

Fel cwsmer i EDF Energy, mae gennych fynediad at amrediad llawn o wasanaethau cymorth yn www.edfenergy.com/TEC a gweminarau sy'n rhoi golwg newydd ar bob math o destunau: o baratoi at y gaeaf i reoli taliadau cysoni.

Gallai ein gwasanaethau cymorth arbenigol eich helpu chi i arbed ynni ac arian hefyd, drwy ganfod pryd rydych chi'n defnyddio trydan – fel bod modd symud tasgau nad ydynt yn rhai hanfodol (fel glanhau) y tu allan i'r amseroedd brig, pan fydd ynni yn rhatach. Gwnaeth ein **gwasanaeth Triad Alert** sydd am ddim, arbed £158,000 i'r Swyddfa Feteorolegol mewn un flwyddyn yn unig. Rydym hefyd yn cynnig Adolygiad o Uchafswm Capasiti Mewngludo, sy'n gallu'ch helpu chi i ddod yn fwy clyfar o ran ynni ac i leihau biliau gydag ychydig iawn o ymdrech. Canfyddodd NESCOT, er enghraifft, arbedion o £7,000 y flwyddyn drwy eu Hadolygiad o Uchafswm Capasiti Mewngludo.

4: Hyrwyddo arbed ynni

Un o'r ffyrdd mwyaf effeithiol o leihau'r defnydd o ynni ydy addysgu aelodau staff ynglŷn â phwysigrwydd arbed ynni: tynnwch nhw i mewn i bethau a gofynnwch am eu mewnbwn. Anogwch nhw i ddiffodd goleuadau neu gyfarpar pan nad ydynt yn cael eu defnyddio; rhoi gwybod am broblemau gydag offer rheoli systemau gwresogi ac awyru yn hytrach na cheisio eu trechu; ac osgoi defnyddio'u cyfarpar eu hunain yn y gweithle.

Os mai staff glanhau ydy'r rhai olaf i adael yr adeiladau yn y nos, gwnewch yn siŵr eu bod nhw wedi mabwysiadu meddylfryd 'diffodd pethau' hefyd – a gosodwch hysbysiadau atgoffa gweledol hefyd (mae sticeri a phosteri ar wefan yr **Ymddiriedolaeth Garbon**) ym mhob adeilad. Gallech chi benodi Hyrwyddwyr Ynni i wirio bod goleuadau a chyfarpar yn cael eu diffodd ar ddiwedd y dydd neu yn ystod gwyliau cyhoeddus pan fydd y llyfrgell neu'r amgueddfa ar gau.

Ystyriwch gynnal ymgyrch 'diffoddwch' i roi hwb gychwynnol i'ch menter, ac i hyrwyddo manteision arbed ynni. Canolbwyntiwch ar yr effaith y gallai arbed ynni ei chael ar adnoddau staff (rhyddhau arian i'w wario ar gyfleusterau neu gyfarpar newydd), a gwell amodau gwaith (mae'n fwy peserus gweithio mewn amgylchedd sydd wedi'i wresogi'n iawn).

Cynhwyswch y cyhoedd hefyd: rhannwch eich straeon am lwyddiannau wrth arbed ynni a gofynnwch iddyn nhw helpu i arbed ynni yn y llyfrgell neu'r amgueddfa hefyd. Bydd yn rhoi hwb i'ch enw da o ran cynaliadwyedd ac yn dangos gwerth eich gwasanaethau.

Oes gennych chi synwryddion golau mewn ystafelloedd a ddefnyddir yn achlysurol?

Ydy aelodau'r staff yn diffodd cyfarpar pan nad ydynt yn cael eu defnyddio?

5: Buddsoddi mewn effeithlonrwydd ynni

Gosodwch switsys gyda dyfeisiau amseru i ddiffodd cyfarpar TGCh ar ddiwedd y dydd a synwryddion golau mewn toiledau, ystafelloedd cyfarfod a storfeydd. Gall synwryddion arbed 30% ar gostau goleuo*. Peidiwch ag anghofio diffodd peiriannau diodydd poeth neu unrhyw beiriannau gwerthu y tu allan i oriau gwaith hefyd. Mae peiriant gwerthu arferol yn gallu costio tua £120 y flwyddyn mewn costau ynni yn unig.**

Ymhlith y newidiadau adnewyddu bychain y gallech eu hystyried mae gosod cynteddau drafft (set ddwbl o ddrysau), neu gysylltu goleuadau â switsys rheoli ar wahân fel bod modd diffodd y rhai sydd ger ffenestri yn annibynnol ar y rhai sydd mewn rhannau eraill o'r ystafell*. A pheidiwch ag anghofio siarad â ni: rydyn ni wastad yn chwilio am ffyrdd i'ch helpu chi i ddod yn sefydliad mwy effeithlon o ran ynni.

Oeddech chi'n gwybod y gall lefelau goleuo ostwng 30% mewn dwy i dair blynedd?†